

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 6Ssk/109/2022
Identifikačné číslo spisu: 2021200129
Dátum vydania rozhodnutia: 27. apríla 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Michal Matulník
Funkcia: predseda senátu, sudca spravodajca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:2021200129.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: Z. D., narodený X. Q. XXXX, bytom D. XXXX, D., právne zastúpeného Mgr. Michalom Ferčákom, advokátom so sídlom Bernolákova 1652/29, Topoľčany, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 12. apríla 2021, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sa/12/2021-46 zo dňa 16. júna 2022, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sa/12/2021-46 zo dňa 16. júna 2022 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e .

O d ō v o d n e n i e

I.

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom zo 16. júna 2022, č. k. 44Sa/12/2021-46, zamietol správnu žalobu žalobcu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej číslo XXX XXX XXXX X z 12. apríla 2021 (ďalej len „druhostupňové rozhodnutie“), ktorým žalovaná postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) zamietla v celom rozsahu odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) číslo XXX XXX XXXX X z 27. októbra 2020 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“). Prvostupňovým rozhodnutím prvostupňový správny orgán postupom podľa § 70 a § 112 ods. 2 a 6 zákona č. 461/2003 Z. z. odňal žalobcovi invalidný dôchodok od 10. decembra 2020.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej preskúmal v intenciách § 70, § 71 a § 112 ods. 2 a 6 zákona č. 461/2003 Z. z. a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v Tretej hlave Tretej časti zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) upravujúcej

správnú žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa Prvej hlavy Tretej časti SSP a dospel k záveru, že správna žaloba nie je dôvodná.

3. Krajský súd za rozhodné, čo sa týka skutkového stavu, považoval nasledovné: (i) žalobca bol od 26. júna 2019 uznaný za invalidného s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 45 %, ktorá skutočnosť mala pôvod v úraze utrpenom pri dopravnej nehode v júni 2018 spočívajúcom v podvrtnutí krčnej chrbtice, oboch zápästí, pomliaždenia rúk a naštiepenia pravej členkovej kosti; (ii) pre udávané bolesti krčnej chrbtice a hlavy, závratové stavy a po indikácii neurochirurgického zákroku podstúpil žalobca 18. novembra 2019 operačný zákrok na krčnej chrbtici; (iii) kontrolné vyšetrenie vo februári 2020 dokumentovalo u žalobcu správne postavenie platničkových náhrad, objektívny neurologický nález bol bez senzitívneho, motorického a reflexologického deficitu; (iv) stav po úraze a následnej operácii krčnej chrbtice odôvodňoval mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 20 %, čo je horná hranica referenčného rozmedzia pre stav po operáciách chrbtice s miernym reziduálnym nálezom; (v) psychiatrické vyšetrenie z dôvodu dekompenzovanej depresie posudkový lekár nehodnotil z dôvodu, že nebola dokumentovaná dlhodobá a pravidelná liečba takého závažného stavu, ktorá by mala byť overená aj hospitalizačne na psychiatrickom lôžku; (vi) na základe opätovného preskúmania zdravotného stavu žalobcu, ktorého výsledkom bol odborný lekársky posudok zo dňa 12. októbra 2020, bolo skonštatované, že žalobca podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. invalidný nie je, keďže jeho miera poklesu vykonávať zárobkovú činnosť je len 20 %.

4. Krajský súd dospel k záveru, že posudkoví lekári zhodnotili všetky predložené doklady, na ktoré odkazoval žalobca, a ktoré mali potvrdiť jeho zdravotný stav. Z obsahu posudkov krajský súd nezistil žiadne nezrovnalosti v súvislosti s hodnotením zdravotného stavu žalobcu a závery posudkových lekárov považoval za závery vychádzajúce z predložených dokladov nachádzajúcich sa v zdravotnej dokumentácii. Námietku žalobcu spočívajúcu v tom, že mal predložiť aj nové lekárske správy (konkrétne neurologický nález z 19. mája 2021) krajský súd vyhodnotil ako nedôvodnú, argumentujúc, že pre vydanie rozhodnutia je rozhodujúci zdravotný stav v čase vydania prvostupňového rozhodnutia (27. október 2020), pričom však žalobcovi nič nebráni opätovne požiadať o priznanie invalidného dôchodku a doložiť túto svoju žiadosť novšími lekárskejšími správami. Vychádzajúc v podstatnom z vyššie uvedeného krajský súd správnu žalobu zamietol.

5. O trovách konania krajský súd rozhodol podľa § 168 SSP tak, že procesne úspešnej žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania, keďže žalovanej ako orgánu verejnej správy možno priznať trovy konania len výnimočne, pričom takéto dôvody v danom prípade krajský súd nezistil.

II.

6. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

7. Dôvody kasačnej sťažnosti vymedzil v jej úvode odkazom na ustanovenia § 440 ods. 1 písm. f) a g) SSP. Namietal, že v priebehu konania poukazoval na psychiatrický nález zo dňa 10. novembra 2020 a neurologický nález zo dňa 5. novembra 2020 tvrdiac, že medzi týmito nálezmi a odborným posudkom o invalidite (ktorý bol podkladom vydania žalobou napadnutého rozhodnutia) sú zjavné rozpory, ktoré rozpory v ďalšom špecifikoval. V ďalšom namietal porušenie práva na spravodlivý proces spočívajúce v absencii odôvodnenia rozhodnutia, resp. naznačil arbitrárnosť a zjavnú neodôvodnenosť kasačnou sťažnosťou napadnutého rozsudku. Čo sa týka ním predloženého psychiatrického nálezu, uviedol, že „... posudkový lekár označil psychiatrický nález za možno účelový, preto jeho závery posudkovo nehodnotil ako relevantné, pričom nevykonal žiadne ďalšie kroky na prípadné overenie správnosti diagnostických záverov ošetrojúceho psychiatra...“.

8. K záverom posudkového lekára (posudok z 8. apríla 2021) uviedol, že „... neurologické nálezy preukazujú, že jeho zdravotný stav je trvalý, jeho prognóza nepriaznivá, s očakávanou ďalšou progresiou, a že trpí trvalým, závažným a progredujúcim funkčným obmedzením.“. Poukázal tiež na neurologický nález, konkrétne na jeho konštatovanie týkajúce sa hybnosti zápästia na dominantnej ruke žalobcu. Podstatu žalobnej argumentácie zhrnul do tvrdenia, že odborný posudok o invalidite zo

dňa 8. apríla 2021 odporuje obsahu konkrétnych lekárskeho nálezu žalobcu. Zdôraznil, že „... pokiaľ je odborný posudok o invalidite kľúčovým dôkazom, je nutné klásť dôraz na jeho jednoznačnosť, úplnosť, určitosť a presvedčivosť.“.

9. V závere kasačnej sťažnosti uviedol, že pokiaľ krajský súd, napriek ním namietaným skutočnostiam, považoval postup a rozhodnutie žalovanej za zákonné, potom vec nesprávne právne posúdil, keďže nesprávne aplikoval a vykladal ustanovenie § 71 ods. 1 a 8, § 153 ods. 8, § 196 ods. 1 a 7 a § 209 zákona č. 461/2003 Z. z. Žiadal, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že z dôvodov podľa § 191 ods. 1 písm. c), d), e), f) SSP druhostupňové rozhodnutie zruší a vec vráti žalovanej na ďalšie konanie. Zároveň žiadal priznať nárok na náhradu trov konania v plnej výške.

III.

10. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadрила podaním z 18. júla 2022.

11. Uviedla, že žalobcom uvádzané dôvody kasačnej sťažnosti nepovažuje za opodstatnené. Zdôraznila, že „Skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia sťažovateľa boli dostatočne ozrejmene príslušnými posudkovými lekármi sociálneho poistenia, sú z hľadiska skutkového úplné, dostatočne podložené odbornými vyšetreniami a nálezmi, ako aj zdravotnou dokumentáciou, sú bez nejasností a vnútorných rozporov a vo svojich záveroch sa zhodujú.“. Žiadala, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol a žalobcovi nepriznal náhradu trov konania.

IV.

12. Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti bolo žalobcovi doručené na vedomie dňa 17. augusta 2022.

V.

13. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

14. Predmetom kasačného konania v preskúmvanej veci je posúdenie správnosti rozsudku krajského súdu, ktorým súd ako nedôvodnú zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej číslo XXX XXX XXXX X z 12. apríla 2021, ktorým žalovaná postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. zamietla v celom rozsahu odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie číslo XXX XXX XXXX X z 27. októbra 2020. Prvostupňovým rozhodnutím prvostupňový správny orgán postupom podľa § 70 a § 112 ods. 2 a 6 zákona č. 461/2003 Z. z. odňal žalobcovi invalidný dôchodok od 10. decembra 2020.

15. Podľa § 139 ods. 2 SSP, v odôvodnení rozsudku uvedie správny súd stručný priebeh administratívneho konania, stručné zhrnutie napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie argumentov žalobcu a vyjadrenia žalovaného, prípadne ďalších účastníkov, osôb zúčastnených na konaní a zainteresovanej verejnosti, posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Ak správny súd zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vráti mu vec na ďalšie konanie, je povinný v odôvodnení rozsudku uviesť aj to, ako má orgán verejnej správy vo veci ďalej postupovať. Správny súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

16. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu plynúca z článku 46 Ústavy Slovenskej republiky je založená na tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na nezávislom a nestrannom súde. Tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak,

aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v mediách zákonov, ktorú tento článok ústavy vykonáva. Výklad a aplikácia zákonov je výlučným právom všeobecných súdov, pričom tento výklad nesmie byť arbitrárny a musí byť náležite odôvodnený. V tomto zmysle, rovnako aj každé rozhodnutie súdu musí byť odôvodnené a musí byť z neho dostatočne zrejmé, na základe čoho súd dospel ku konkrétnym záverom tvoriacim základnú obsahovú štruktúru odôvodnenia rozhodnutia. Povinnosť všeobecných súdov svoje rozhodnutia riadne odôvodniť zákonom predpokladaným spôsobom plynúcim z § 139 ods. 2 SSP predstavuje súčasť práva na spravodlivý proces.

17. K tomu najvyšší správny súd dáva do pozornosti aj ustálenú rozhodovaciu prax správnych súdov (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. decembra 2010, sp. zn. 4Sžo/12/2010), podľa ktorej „Z odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej a preto odňatím možnosti konať pred súdom (denegatio iustitiae) je aj také porušenie práva na spravodlivý proces, kedy v hodnotení skutkových zistení súdom v napadnutom rozhodnutí absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, ale súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil a riadne sa s nimi nevysporiadal. Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť totiž svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.“ Najvyšší správny súd v tejto súvislosti dodáva, že nedostatok alebo neadekvátnosť v odôvodnení môže viesť až k neplatnosti rozsudku z formálnych dôvodov.

18. Rovnako najvyšší správny súd v tejto súvislosti poukazuje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. októbra 2015, sp. zn. II. ÚS 675/2014, z ktorého vyplýva, že „súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 OSP (Pozn. aktuálne § 139 ods. 2 SSP) v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia. Povinnosť súdu v rámci riadneho procesného postupu (t. j. v zmysle procesnoprávných predpisov) zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v nimi rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, obe vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvoľou súdu. Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je, ako už bolo uvedené, taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany ... . Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.“

19. Najvyšší správny súd uvádza, že vo veciach dávkových je relevantným podkladom, z ktorého žalované správne orgány vychádzajú (a v rámci súdneho prieskumu aj následne správny súd), dávkový spis. V prípade, ak je predmetom konania invalidný dôchodok, ako jedna z dávok sociálneho zabezpečenia, je súčasne zásadným podkladom posudkový spis obsahujúci všetky relevantné listiny zaznamenávajúce postup posudkových lekárov sociálneho poistenia. Sú v ňom založené všetky lekárske nálezy doložené účastníkom konania na účely zhodnotenia zdravotného stavu, ustáľovania rozhodujúceho zdravotného postihnutia a posudzovania miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, z ktorých posudkový lekár vychádza. Výsledky postupov posudkových lekárov sú následne vnesené do lekárskeho spisu, z ktorých vyplýva pracovná, sociálna, rodinná, osobná anamnéza, terajšie ochorenia, liečba a subjektívne ťažkosti, podklady pre posúdenie zdravotného stavu na účely určenia miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, tiež informácie podávané účastníkovi konania o všetkých skutočnostiach, ktoré sa týkajú posúdenia zdravotného stavu, posudku a miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Záverom tieto lekárske správy obsahujú určenie rozhodujúceho zdravotného postihnutia a k nemu zodpovedajúcu výslednú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť vyjadrenú percentuálnou hodnotou. Následne sa stávajú podkladom pre vyhotovenie rozhodnutia príslušnou organizačnou zložkou Sociálnej poisťovne (§ 177 zákona č. 461/2003 Z. z.).

20. V tomto type konania teda predstavuje posudkový spis z hľadiska posudzovania zdravotného stavu žiadateľa o túto dávku zásadný podklad pre vydanie rozhodnutia, v ktorom je jednoznačne zaznamenaný skutkový stav. Ak je teda predmetom konania preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej, a v jeho rámci aj posúdenie otázky miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou fyzickou osobou, potom aj rozhodnutie musí byť založené na skutkových zisteniach majúcich pôvod v príslušnom posudkovom spise. Oboznámenie sa aj s touto súčasťou všeobecne chápaného administratívneho spisu (§ 105 ods. 2 písm. c/ SSP) je nevyhnutným predpokladom zistenia skutkového stavu veci. Súdny prieskum nemožno vykonať bez toho, aby sa správny súd oboznámil s predmetným posudkovým spisom. Pri rozhodovaní nemôže správny súd vychádzať len z tvrdení žalovaných správnych orgánov, ale je povinný uvádzať tvrdenia správnych orgánov, ako aj správnosť a úplnosť skutkových okolností, verifikovať. Iným výkladom a postupom by bola porušená zásada rovnosti účastníkov súdneho konania, a tým aj porušené právo na spravodlivý proces. Správny súd má pri preskúmaní rozhodnutia správneho orgánu nielen oprávnenie, ale najmä povinnosť poznať všetky skutočnosti plynúce z administratívneho spisu, pretože zákonnosť žalobou napadnutého rozhodnutia alebo postupu správneho orgánu posudzuje z pohľadu skutkového stavu, ktorý existoval v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia (§ 135 ods. 1 SSP).

21. Z obsahu súdneho spisu nevyplýva, že by príslušný posudkový spis bol k nemu pripojený; tiež nevyplýva, že by si ho bol krajský súd vyžiadal. Pokiaľ potom krajský súd nemal k dispozícii posudkový spis, nemohol náležite preskúmať, či príslušní posudkoví lekári postupovali v súlade so zákonom, či pri ustáľovaní svojich záverov prihliadali na všetky lekárske nálezy doložené účastníkom konania. Súdu v takom prípade chýbajú základné informácie o rozhodujúcich skutočnostiach majúcich vplyv na rozhodnutie o veci.

22. Najvyšší správny súd zdôrazňuje, že súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, respektíve minimálnych garancií procesnej povahy je taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, a z ktorého musí byť zrejmé, že sa súd dostatočne a riadne vecou zaoberal a súčasne sa vyjadril k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na ním prejednávanú vec a neuspokojil sa so záverom orgánu verejnej správy obsiahnutým v napadnutom rozhodnutí v tom ponímaní, že na tento záver bez ďalšieho bližšieho zdôvodnenia len všeobecne odkáže.

23. S poukazom na vyššie uvádzané skutočnosti, najvyšší správny súd má za to, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu v jeho podstatnej časti je nesúladne s právami podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

24. Podľa § 462 ods. 1 SSP, ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

25. Podľa § 440 ods. 1 písm. f) SSP, kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

26. Z dôvodov uvedených vyššie najvyšší správny súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. f) SSP zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

27. V ďalšom konaní bude povinnosťou krajského súdu zabezpečiť posudkový spis, opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, vyjadriť sa k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na prejednávanú vec, posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutím a postupom prvostupňového správneho orgánu a vo veci opätovne rozhodnúť. Svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodní.

28. V novom rozhodnutí vo veci rozhodne krajský súd aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

29. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.